

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Z.K.**, nar. X., S.B., zast. advokátkou JUDr. I.Š., O.P., B. proti žalovanému: **P., s. r. o.**, P.B., IČO: X., o **určenie neplatnosti častí zmlúv o úvere**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 18Cb/199/2009, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. mája 2011, č. k. 7 Cob 43/2010-72, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 31. mája 2011, č. k. 7 Cob 43/2010-72 a uznesenie Okresného súdu Poprad z 28. apríla 2010, č. k. 18 Cb 199/2009-52 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Poprad uznesením z 28. apríla 2010, č. k. 18 Cb 199/2009-52 konanie zastavil a náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že dňa 09.04.2009 bola na Okresný súd Poprad doručená hromadná žaloba A., ako združenia na ochranu spotrebiteľov podľa zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľov a žaloba Z.K. (žalobcu 2/ ako spotrebiteľa o určenie neplatnosti častí zmlúv o úvere). Uznesením Okresného súdu Poprad pod č. k. 16 Cb 77/2009-39 z 24. augusta 2009 bola žaloba spotrebiteľa - žalobcu 2/ Z.K. - vylúčená na samostatné konanie. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na ust. § 103, 104 ods. 1, § 159 ods. 3 O. s. p. a ust. § 35 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. V odôvodnení rozhodnutia súd ďalej uviedol, že z exekučného spisu Okresného súdu Poprad, sp. zn.

19Er/61/2007 zistil, že medzi účastníkmi je vedené exekučné konanie na základe právoplatného a vykonateľného rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu spoločnosti S., a. s., sp. zn. SR 5601/06. Nakoľko R. uznal nárok žalovaného čo do istiny a príslušenstva, de facto teda potvrdil platnosť právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným a všetkých nárokov z nich vyplývajúcich, súd musel konštatovať, že sa v tomto prípade jedná o prekážku veci už rozhodnutej. Pokiaľ bolo rozhodnuté právoplatne rozhodcovským rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu spoločnosti S., a. s. 07.11.2006, kedy bol žalovaný Z.K. zaviazaný zaplatiť žalobcovi 126 300 Sk s prísl. a nahradiť trovy konania, zaoberal sa R. aj otázkou platnosti či neplatnosti zmluvy o úvere zo dňa 11.01.2006. Preto súd vzhľadom na neodstrániteľnú podmienku spočívajúcu v prekážke právoplatne rozhodnutej veci konanie zastavil. Podľa názoru súdu tým nie je upreté právo žalobcu k uplatneniu svojho práva na súdnu ochranu na príkaz exekučnom konaní, a to prostredníctvom procesných inštitútov podľa Exekučného poriadku. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa ust. § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. tak, že žiaden z účastníkov nemá na ich náhradu právo.

Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením z 31. mája 2011, č. k. 7Cob 43/2010-72 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd vo svojom odôvodnení konštatoval, že R. rozsudkom rozhodol vo veci na plnenie. Tento rozsudok nebol zo strany žalobcu napadnutý, z tohto dôvodu sa stal právoplatným pre účastníkov konania podľa ust. § 35 zák. o rozhodcovskom konaní. Tým, že sa rozsudok stal právoplatným, tvorí exekučný titul na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu. V exekučnom konaní, ak sa zistia nedostatky podľa ust. § 45 ods. 1 a 2 zák. o rozhodcovskom konaní, je možné preskúmať takýto rozsudok. Táto právomoc prislúcha exekučnému súdu. V tomto konaní predmetom prejednávania je právoplatný rozhodcovský rozsudok. Týmto rozhodcovským rozsudkom bolo rozhodnuté na plnenie. Tým, že bolo rozhodnuté rozsudkom na plnenie, R. musel posúdiť aj platnosť zmluvy. Pretože napadnutý rozsudok sa stal právoplatným v zmysle § 159 ods. 2 a 3 O. s. p., je záväzný pre účastníkov a pre orgány. Z uvedeného dôvodu nie je daná možnosť opätovne prejednávať tú istú vec, ktorá sa stala už právoplatnou. Odvolací súd preto dospel k záveru, že prvostupňový súd vo veci správne rozhodol, keď zastavil konanie z dôvodu prekážky rozhodnutej veci, t. j. z dôvodu *res iudicata*.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca podaním z 29. júla 2011. Navrhol zrušiť uznesenie súdu prvého i druhého stupňa a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolateľ dovolanie odôvodnil tým, že oba sudy nesprávne právne posúdili otázku res iudicata - právoplatne rozhodnutej veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) a svojim postupom a rozhodnutiami odňali účastníkovi (žalobcovi) možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Pokiaľ ide o právne posúdenie okresného a krajského súdu otázky právoplatne rozhodnutej veci, dopustili sa sudy závažného a nesprávneho právneho posúdenia s dosahom na porušenie ústavných práv žalobcu. Rozhodcovský proces realizovaný žalovaným nebol ničím iným, ako odňatím práva na spravodlivý proces žalobcu - konanie prebehlo spôsobom, že nezávislý rozhodca odkopiroval návrh a vložil ho do výrokovej časti rozsudku (nejde o nič iné, ako o pásovú výrobu rozsudkov). Rozhodcovský rozsudok je iba nováciou záväzku - súkromnou listinou, ktorá je v danom žalovanom prípade odvodená od absolútne neplatnej rozhodcovskej doložky (§ 53 ods. 1 v spojení s ods. 5 Obč. zák.) a ktorá sa nikdy nevyrovná rozsudku štátneho orgánu - všeobecného súdu, ktorý svoju legitimitu odvodzuje z tretej moci v štáte a z Ústavy SR. R., s. r. o. je súkromnou osobou a nie štátnym orgánom. Štátne orgány nemôžu tolerovať rozhodnutia zmluvných orgánov, ktoré odporujú všeobecnému záujmu, popierajú kogentné ustanovenia na ochranu práv spotrebiteľov a porušujú európske právo. Rozhodcovská doložka, ktorá bola základom vydaného rozhodcovského rozsudku, ktorú dojednáva žalovaný, je v rozpore s § 53 ods. 1 a § 53 ods. 4 písm. r/ Obč. zák. a je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá je od počiatku neplatná (§ 53 ods. 5 Obč. zák.). Nekalosť rozhodcovskej doložky vyplýva zo skutočnosti, že ide o zmluvnú podmienku, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a podľa ktorej síce spotrebiteľ mal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak podľa takejto doložky začne rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ je nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Jeho možnosť vybrať si je teda len iluzórna. Nekalosť rozhodcovskej doložky osobitne spočíva v tom, že zakladá faktickú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, čo je v rozpore s generálnou klauzulou ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami (§ 53 ods. 1 OZ). Preto je potrebné, aby dovolací súd - na rozdiel od súdu prvého a druhého stupňa (ktoré doložku neposúdili vôbec) - posúdil rozhodcovskú doložku, a to aj vo svetle rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré doložky spoločnosti P., s. r. o. už posúdili (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 5. mája 2010, č. k. 3CoE 29/2010, rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne z 24. augusta

2010, č. k. 5CoE 321/2010-41, rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zo 16. septembra 2010, č. k. 1CoE 8/2010-113, rozhodnutie Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 18. júna 2010, č. k. 4Er 605/2009-12 potvrdené rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne z 29. júla 2010, č. k. 8CoE 150/2010-41).

Podľa názoru dovolateľa rozhodcovský rozsudok, ktorý má tvoriť *res iudicata*, bol teda vyhlásený na základe rozhodcovskej doložky, ktorá je neprijateľnou zmluvnou podmienkou v spotrebiteľských zmluvách. O tejto doložke si však konajúce súdy vôbec neurobili úsudok s ohľadom na jej neprijateľnosť napriek tomu, že im to ukladá európske právo a aj judikatúra Súdneho dvora EÚ. Dovolateľ tiež poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu ČR vo veci IV.ÚS 174/02.

Žalobca poukázal tiež na to, že nemal žiadnu možnosť brániť sa v rozhodcovskom konaní - otázka platnosti a neplatnosti zmluvy nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 2 zák. č. 244/2002 Z. z.) a mal to byť R., ktorý mal vysloviť nedostatok právomoci z dôvodu neprijateľnosti rozhodcovskej doložky, čo sa však nestalo. Žalobca je presvedčený, že napriek tomu, že v tej istej veci bol na základe neprijateľnej rozhodcovskej doložky vydaný rozhodcovský rozsudok, všeobecný súd je oprávnený aj v základnom konaní prelomiť materiálnu právoplatnosť rozhodcovského rozsudku - na tento neprihliadnuť (z titulu neprijateľnej zmluvnej podmienky - rozhodcovskej doložky) a priznať spotrebiteľovi voči dodávateľovi plnenia (bezdôvodné obohatenie), ktoré sú z neprijateľných zmluvných podmienok, resp. určiť neplatnosť zmlúv o úvere. Rozhodcovský rozsudok teda nie je ako súkromná listina záväzný pre štátny orgán pri jeho rozhodovaní - to isté platí aj v exekúcii - § 45 zák. č. 244/2002 Z. z. a je záväzný výhradne pre účastníkov konania. Všeobecný súd teda pri rozhodovaní nie je viazaný rozhodcovským rozsudkom a nič nebráni tomu, aby na tento vôbec neprihliadol, ak je ním porušené komunitárne - supranacionálne právo spotrebiteľa na právnu ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Zásada nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia teda v žiadnom prípade nie je absolútna. V žiadnom prípade tak pre procesné prekážky nemožno glorifikovať rozhodnutia, ktoré pošliapávajú ľudské práva a vznikli zneužitím práva silnejšieho voči slabšiemu (porovnaj rozsudok COFIDIS).

Okresný súd Poprad aj Krajský súd v Prešove sa dopustili nesprávneho právneho posúdenia veci - rozhodcovský rozsudok súkromného rozhodcu stotožnili s rozsudkom

štátneho súdu a priznali mu účinky podľa § 159 ods. 2 O. s. p. napriek tomu, že mu správne mali priznať účinky iba podľa § 35 zák. č. 244/2002 Z. z.

S ohľadom na závery vyjadrené v rozsudku COFIDIS, mali sudy správne posúdiť prekážku *res iudicata* (§ 159 ods. 3 O. s. p.) tak, že nemali na procesno-právnu normu § 159 ods. 3 O. s. p. vôbec prihliadať, resp. mali jej použitie z dôvodu, že odporuje kogentným normám európskeho práva a jej uplatnenie bráni poskytnutiu ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami (čl. 6 ods. 1 Smernice 93/13) úplne vylúčiť.

Rozhodcovský rozsudok v danom prípade je výsledkom zneužitia práva a nie je rovnocenný judikovanému titulu všeobecného súdu. Ak by sa dovolací súd nestotožnil s argumentáciou dovolateľa a neuznal možnosť prelomiť formálne existujúcu *res iudicata*, ktorá nie je materiálnou a pre súd existujúcou prekážkou (*argumentum a contrario* § 159 ods. 2 O. s. p.), žalobca navrhol súdu, aby dovolacie konanie prerušil a predložil Súdnemu dvoru Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prejudiciálne otázky v znení; 1/ či má všeobecný súd, ak sa spotrebiteľ domáha svojej ochrany podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, odoprieť práva spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami (čl. 6 ods. 1 smernice rady 93/13) a odoprieť mu právo na prístup k súdu iba z dôvodu, že v rovnakej veci na základe neprijateľnej rozhodcovskej doložky už existuje právoplatný rozhodcovský rozsudok a 2/ či je procesná prekážka *res iudicata* takého charakteru, že neumožňuje súdu prelomiť materiálnu právoplatnosť rozhodcovského rozsudku v základnom konaní, ak je zřejmé, že tento bol vydaný na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky - rozhodcovskej doložky, ak súčasne existuje vysoký záujem na naplnení čl. 6 ods. 1 Smernice 93/13/EHS, ktoré je kogentným ustanovením postaveným na roveň pravidla verejného poriadku.

Dovolateľ je tiež toho názoru, že sudy svojim postupom a rozhodnutiami odňali účastníkovi (žalobcovi) možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). V dôsledku závažného nesprávneho právneho posúdenia súdmi prvého a druhého stupňa bolo žalobcovi neprípustným spôsobom odňaté právo na prístup súdu, a teda odopretá aj súdna ochrana proti neprijateľným zmluvným podmienkam, ktorú mali sudy poskytnúť *ex offio*. Rozhodnutia o zastavení konania mali za následok, že z titulu nesprávneho právneho posúdenia veci došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný podaním z 24. augusta 2001. Podľa názoru žalovaného v danom prípade nie je daný žiaden z prípadov prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., a teda ust. § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. je ako dovolací dôvod úplne nepoužiteľné. Žalovaný žiada, aby dovolací súd dovolanie žalobu v zmysle ust. § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. odmietol, nakoľko smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Žalovaný poukázal na to, že právoplatný rozsudok je v zmysle § 35 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní záväzný pre účastníkov konania, je absurdné tvrdiť, že žalobca, ktorý je viazaný rozhodcovským rozsudkom, je oprávnený domáhať sa riešenia otázok, ktoré už boli právoplatne vyriešené v rozhodcovskom konaní voči žalovanému, ktorý je tiež viazaný rozhodcovským rozsudkom. Rozhodcovský rozsudok je nepochybne záväzný aj pre súd, čo vyplýva z § 51 ods. 3 zák. o rozhodcovskom konaní v spojení s § 159 ods. 3 O. s. p. Aj zo zákona o rozhodcovskom konaní vyplýva, že možnosti obrany po nadobudnutí právoplatnosti rozhodcovského rozsudku sú veľmi obmedzené a prípustné len z dôvodov taxatívne stanovených v zákone (dôvody na zrušenie rozhodcovského rozsudku súdom - § 40 ods. 1 dôvody na zastavenie exekúcie - § 45), pričom podľa názoru žalovaného otváranie rozhodcovského rozsudku po vecnej stránke nie je prípustné ani v exekučnom konaní. Podľa názoru žalovaného rozhodnutia slovenských súdov, uvádzané žalobcom v dovolaní, nie sú na daný prípad aplikovateľné a pripomína aj to, že ani aktuálna judikatúra SD nechráni spotrebiteľa, ktorý bol vo veci samej úplne pasívny (viď rozsudok č. C-243/08 vo veci Pannon, bod 33, rozsudok č. C-40/08 vo veci Asturcom, bod 47). Podľa rozhodnutia ESD rozhodnutia rozhodcovských súdov s účinkami právoplatných rozsudkov sa majú kontrolovať iba v tom rozsahu, v akom to pripúšťa vnútroštátne právo. Smernica č. 93/13/EHS nezakladá právo spotrebiteľa na to, aby exekučný súd podrobil rozhodcovský rozsudok kontrole vecnej správnosti. Ak je teda zrejmé, že európske právo nepožaduje vecný prieskum rozhodcovského rozhodnutia v exekučnom konaní, je o to viac zrejmé, že tento vecný prieskum nie je požadovaný ani v novom sporovom konaní pred všeobecným súdom.

Žalovaný je toho názoru, že nie je dôvod prerušiť dovolacie konanie a požiadať Súdny dvor európskych spoločenstiev o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy. Žalovaný tvrdí, že predmetná rozhodcovská doložka nie je neplatná. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol a v prípade, že dospeje k záveru, že nie sú dôvody

na jeho odmietnutie, navrhuje dovolanie v zmysle § 243b ods. 1 O. s. p. zamietnuť ako nedôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Pokiaľ bolo napadnuté rozhodnutie vydané v tejto procesnej forme, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa (§ 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) alebo ak odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ (§ 239 ods. 1 písm. b/ O. s. p.) alebo ak je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd v ňom vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia alebo c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O. s. p.).

Podľa § 239 ods. 3 O. s. p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Žalobcom je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. prípustné nie je.

S prihliadnutím na ust. § 242 ods. 1, veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd SR len na skúmanie prípustnosti dovolania, smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O. s. p., ale zaoberal sa aj otázkou namietanou dovolateľom, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a rozhodovania vylúčeným sudcom či konania súdom nesprávne obsadeným).

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd SR osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O takúto vadu v zmysle tohto ustanovenia ide tiež vtedy, ak išlo o postup nesprávny (uvažované z hľadiska zachovania postupu súdu určeného zákonom alebo ďalšími všeobecne záväznými predpismi).

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné 3 pojmové znaky:

1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatia možnosti konať pred súdom bližšie nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 1 O. s. p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa ust. § 167 ods. 2 O. s. p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný (§ 159 ods. 1 O. s. p.). Len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova (§ 159 ods. 3 O. s. p.).

Podľa ust. § 51 ods. 3 zák. č. 244/2002 v znení zmien a doplnkov o rozhodcovskom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak, na rozhodcovské konanie sa primerane vzťahujú ustanovenia všeobecného predpisu o konaní pred súdmi.

Podľa ust. § 35 zák. č. 244/2002 Z. z. doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu.

V zmysle § 103 O. s. p. súd kedykoľvek za konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 1 veta prvá O. s. p. platí, ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Podľa ust. § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Tiež uznesenie, ktorým sa zastavuje konanie pre prekážku konania podľa § 104 ods. 1 O. s. p., musí zodpovedať požiadavkám preskúmateľnosti vyplývajúcich z § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p.

K vymedzeniu prekážky veci právoplatne rozhodnutej Najvyšší súd uvádza, že prekážka rozsúdenej veci (*res iudicata*) svojou podstatou patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie bez ďalšieho k jeho zastaveniu. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak má byť v novom konaní prejednaná tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzuje žalobným petitom, vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, v ktorých bol uplatnený (t. j. ak vyplýva z rovnakého skutku). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie). Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, ak určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne (a tiež inak). O prekážku právoplatne rozhodnutej veci nejde v prípadoch, ak si súd určitú otázku v konaní posúdil prejudiciálne. Prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia, keďže výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť, prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Výnimku tvorí situácia, keď bolo právoplatne rozhodnuté o žalobe na plnenie, ktorého predpokladom bolo prejudiciálne posúdenie (určenie) práva alebo právneho vzťahu. Ak bolo právoplatne rozhodnuté o povinnosti plniť, či už kladne alebo záporne (či sa žalobe vyhovel alebo bola zamietnutá), tvorí výrok takéhoto rozsudku prekážku právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k určovacej žalobe medzi tými istými účastníkmi konania vo vzťahu k tomu istému skutku, ktorý už bol predbežne právne kvalifikovaný v rozsudku na plnenie. Naopak to však neplatí. Teda právoplatný rozsudok o určovacej žalobe netvorí automaticky prekážku právoplatne

rozhodnutej veci voči žalobe na plnenie. Právoplatným rozsudkom o určení práva či právneho vzťahu sa ešte nerozhodlo o povinnosti plniť z tohto práva alebo právneho vzťahu. Preto je žaloba na plnenie v týchto prípadoch prípustná. Právoplatný výrok o určení práva či právneho vzťahu tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči novej žalobe na plnenie.

Prekážka právoplatne rozhodnutej veci sa vzťahuje i na rozhodnutia vydané v rozhodcovskom konaní, v priestupkovom konaní, či v adhéznom konaní trestnom (Komentár Občiansky súdny poriadok Števček/Ficová a kolektív).

Existencia prekážky právoplatne rozhodnutej veci tvorí neodstrániteľnú vadu konania, na ktorú je súd povinný prihliadať ex offo.

Z vyhotovenia uznesenia súdu prvého stupňa, ktorým sa zastavuje konanie pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci, musí byť jasné, čoho sa žalobca domáhal v predchádzajúcom konaní a na akom skutkovom základe, znenie výroku rozhodnutia, ktoré má tvoriť prekážku veci rozhodnutej, žalobný návrh, ktorý žalobca urobil v zastavovanom konaní, vrátane skutkových tvrdení, o ktorých sa tento návrh opieral. Samozrejmosťou sú tiež údaje o účastníkoch predchádzajúceho a daného konania, z ktorých je zrejmé, že ide o totožné osoby.

Uznesenie súdu prvého stupňa uvedeným požiadavkám nezodpovedá. Súd prvého stupňa sa v odôvodnení uznesenia len obmedzil na konštatovanie, že bolo rozhodnuté právoplatne rozhodcovským rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu S., a. s. 7. novembra 2006 pod sp. zn. SR 5601/06, pričom R. uznal nárok žalovaného čo do istiny a príslušenstva, de facto teda potvrdil platnosť právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným a všetkých nárokov z nich vyplývajúcich. Súd prvého stupňa konštatoval, že pokiaľ bolo rozhodnuté právoplatne rozhodcovským rozsudkom, kedy bol žalovaný Z.K. povinný zaplatiť žalobcovi 126 300 Sk s prísl. a nahradiť trovy konania, zaoberal sa R. aj otázkou platnosti či neplatnosti zmluvy o úvere zo dňa 11.01.2006. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu nevyplýva posúdenie platnosti, resp. neplatnosti rozhodcovskej doložky. Nezaoberal sa tiež viazanosťou rozhodcovského rozsudku, jeho odôvodnením pre súd. Zo samotného uznesenia nie je jasné, čoho sa žalobca domáhal v konaní, o ktorom rozhodoval R. a na akom skutkovom základe, znenie výroku rozhodnutia rozhodcovského súdu, ktoré má tvoriť prekážku veci rozhodnutej a žalobný návrh v zastavovanom konaní, vrátane skutkových tvrdení, o ktorých sa návrh opieral. Napadnutému uzneseniu tiež chýbajú presné údaje o účastníkoch rozhodcovského

konania a daného konania, z ktorých je zrejmé, že ide o totožné osoby.

Dovolací súd je toho názoru, že nepreskúmateľné a nepresvedčivé je taktiež rozhodnutie odvolacieho súdu. Odvolací súd sa absolútne nevysporiadal s námietkou odvolateľa, ktorú uviedol v odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Poprad, a to, že rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a teda aj absolútne neplatnou zmluvnou podmienkou. Tiež, že na vydanie rozhodcovského rozhodnutia neexistovala právomoc rozhodcovského súdu a že z neprijateľnej rozhodcovskej doložky nemohol nadobudnúť práva ani rozhodca, prípadne neuviedol dôvody, prečo sa týmito otázkami nezaoberal a či rozhodnutím súdu prvého stupňa bolo, resp. nebolo porušené právo účastníka na prístup k všeobecným súdom.

Postup súdu v dôsledku toho vykazuje vady konania v zmysle ust. § 237 písm. f/ O. s. p.

Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O. s. p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

S poukazom na vyššie uvedené Najvyšší súd SR preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a takisto súdu prvého stupňa podľa ust. § 243b ods. 1 O. s. p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O. s. p.).

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. januára 2012

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová